

Verpleegkundig specialist of physi

Kan de inzet van verpleegkundig specialisten en physician assistants de werkdruk van dokters verlagen op de huisartsenpost? Een onderzoek vorig jaar in Oost-Brabant* wijst in elk geval uit dat het in het weekeinde overdag mogelijk is te werken met een team van drie huisartsen en een verpleegkundig specialist én een team van twee huisartsen en twee verpleegkundig specialisten.

In de provincie Groningen zijn de ervaringen al positief sinds 2006. “Wij zijn destijds begonnen om op spoedposten en ook in dagpraktijken huisartsen te ontlasten door inzet van een verpleegkundig specialist (VS) of physician assistant (PA)”, zegt directeur-bestuurder Ine Scholten van Doktersdienst Groningen, een bundeling van zeven huisartsenspoedposten. “Dat doel is bereikt. In 2017 hebben de VS'en en PA's ruim 10.000 verrichtingen gedaan op de vier posten.”

Huisarts Bram Luteijn, met een glimlach: “De huisartsen hebben het nog steeds druk, maar zonder de VS'en en PA's zouden we nog meer mopperen. In deze regio zijn nu 300 huisartsen, veertien VS'en en evenzoveel PA's.” Tot eind

vorig jaar was Luteijn voorzitter van de Raad van Afgevaardigden van Doktersdienst Groningen.

Wonden hechten

In het vorige decennium duurde het ongeveer een jaar voordat alle huisartsen waren overtuigd. Scholten: “Er was best veel weerstand. Huisartsen kregen te maken met zorgverleners die dingen deden waarvan ze meenden dat ze die zelf het best konden en die ze ook leuk vonden. Voor menigeen was het bijvoorbeeld vervelend dat zij niet of nau-

welijks meer wonden hechten. Tegenwoordig missen huisartsen de VS of PA juist als die er een keer niet is.” Luteijn vult aan: “We missen ze zeker wanneer het druk is. Maar ik persoonlijk vind het nog wel jammer dat huisartsen en zeker huisartsen in opleiding nog maar weinig hechten. Het is belangrijk om dit te leren en de vaardigheid te behouden.”

Team

De waardering van huisartsen voor de VS en PA groeide toen na het eerste jaar een duidelijk omschreven taakverdeling

De teamgeest op de huisartsenpost is heel belangrijk, vindt physician assistant Heleen Rosing.

Opleiding tot physician assistant

“Eerst vond ik het best spannend, maar nu is het vooral leuk. Ik heb een middel om de werkdruk van huisartsen deels weg te nemen, al moet zich nog uitkristalliseren hoe we dat precies gaan doen.”

Dat zegt huisarts Marijn van der Velden. Sinds september is hij binnen de Dierense huisartsengroep Hagenau betrokken bij de opleiding van een HBO-verpleegkundige tot physician assistant (PA). Over twee jaar moet die in staat zijn zowel op de huisartsenpost als in de huisartsenpraktijk laagcomplex zorg te leveren, bijvoorbeeld bij een enkelverstuing of een kind met een oorontsteking. Namens Onze Huisartsen, de huisartsencoöperatie in de regio Arnhem, worden in totaal vier PA's klaargestoomd voor huisartstaken.

Herschikking taken

“De aanleiding is de verhuizing van de huisartsenpost in Velp naar het Rijnstate ziekenhuis in Arnhem eind dit jaar”, vertelt Van der Velden. “Het ziekenhuis en de regionale verzekeraar Menzis wilden graag een huisartsenpost naast de SEH. Zo kan ter plekke worden beoordeeld wie welke zorg nodig heeft en zo voorkom je onnodige en duurdere behandelingen. Het verzoek was: kan één van de drie spoedposten van Onze Huisartsen verhuizen naar Rijnstate? Onze Huisartsen, waarvan ik bestuurder ben, stelde één voorwaarde: het mag niet leiden tot grotere werkdruk voor huisartsen. In overleg met Menzis hebben we gekozen voor herschikking van taken: PA's gaan huisartsen ontlasten.”

Physician assistant op de huisartsenpost

tot stand kwam. Scholten: “De VS’en en PA’s zien geen patiënten met koorts of een hoge mate van comorbiditeit of polyfarmacie. Wel kijken ze bijvoorbeeld naar klachten op het gebied van KNO, dermatologie en het bewegingsapparaat.” Luteijn: “Mijn boodschap: zorg ervoor dat de VS en PA samen met de huisarts en arts-assistent een team vormen. Laat als huisarts de ander meekijken of vragen stellen. Als de VS of PA volwaardig teamlid is, voorkom je bijvoorbeeld dat deze een patiënt naar het ziekenhuis stuurt terwijl je achteraf als huisarts denkt: ik had die patiënt ook kunnen helpen.”

Physician assistant Heleen Rosing onderschrijft het belang van teamvorming. “Onlangs twijfelde ik over een dermatologische klacht. Ik vroeg een huisarts naar zijn oordeel. Samen kwamen we

tot de conclusie dat een verwijzing naar het ziekenhuis nodig was. De teamgeest blijkt ook uit de gelijkwaardige positie tussen VS en PA.” Scholten: “De werkzaamheden van de VS’en en PA’s zijn opgenomen in de begroting van de huisartsenposten. We merken dat hoe meer uren iemand in dienst is, hoe groter de binding met en verantwoordelijkheid voor de organisatie is.”

Kanttekeningen

Zijn bij de taakherschikking ook kanttekeningen te plaatsen? Leidt een extra functie in het team bijvoorbeeld niet tot zorgversnippering en onduidelijkheid voor de patiënt? Luteijn: “Dat risico bestaat natuurlijk, maar zolang de VS of PA zich als zodanig voorstelt en zo nodig gebruikmaakt van de expertise van de dienstdoende huisartsen, zal

Ine Scholten, Doktersdienst Groningen: “Hoe meer uren iemand in dienst is, hoe groter de binding met en verantwoordelijkheid voor de organisatie.”

Stimuleringsubsidie Leerwerkplekken

Onze Huisartsen besloot de toekomstige PA’s niet alleen in te zetten op de huisartsenpost, maar ook in praktijken. Van der Velden: “Dat laatste betalen de praktijken straks zelf. Het werk op de huisartsenpost wordt gefinancierd door Onze Huisartsen, een fusieorganisatie van de regionale huisartsenvereniging, zorggroep en de drie spoedposten.” De HBO-verpleegkundigen worden wekelijks twee dagen opgeleid door een huisarts, gaan een dag naar de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen en vervullen daarnaast stages, bijvoorbeeld op ziekenhuisafdelingen. Evenals in Groningen (zie hoofdtekst) wordt de opleiding mede mogelijk gemaakt door de VWS-Stimuleringsubsidie Leerwerkplekken van het project Versterking Opleiding Verpleegkundig Specialist en Physician Assistant.

Van der Velden: “We zullen moeten uitzoeken of het werk van de PA’s kostendekkend is. Ik verwacht dat we dankzij de taakherschikking mogelijk een grotere populatie kunnen bedienen.”

Niet alleen hoogcomplex

De huisarts verwacht ook meer tijd te krijgen voor hoogcomplexere eerstelijnszorg en minder bezig te zijn met klachten waarvan hij denkt: kan ik meerwaarde leveren? “Daarbij besef ik dat het belangrijk is een deel van de laagcomplexere zorg zelf te blijven bieden, omdat de kennis over een persoon die je daarbij opdoet nuttig kan zijn wanneer hoogcomplexere zorg nodig is. Ik wil triviale casuïstiek blijven zien.”

het de patiënt duidelijk zijn dat de zorg verleend wordt door een deskundig en toegewijd team.” Zijn VS’en en PA’s niet relatief dure krachten en zijn hun werkzaamheden kostendekkend te krijgen? Scholten: “Ze zijn wel duur, maar ook goed inzetbaar. Ze zijn zelf verantwoordelijk voor hun eigen handelen en hebben de mogelijkheid om supervisie te vragen.” <<

Tekst: Gerben Stolk

* ‘Naar een optimale teamsamenstelling van huisartsen en verpleegkundig specialisten op de spoedpost’. In april 2017 gepubliceerd na onderzoek door Kenniscentrum Taakherschikking Eerste Lijn (KOH), IQ Scientific Institute for Quality of Healthcare en Huisartsenposten Oost-Brabant Voor Spoed.